

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МІСЬКА ДИТЯЧА ЕКОЛОГІЧНА СТАНЦІЯ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради Івано-Франківського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти

від 24 червня 2016 року № 2

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку

«Юні екологи»

1 рік навчання

Автор:

Васильчишин Богданна Богданівна – керівник гуртка «Юні екологи» Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції.

Рецензенти:

Буняк В. І. - Доцент кафедри біології та екології ДНУЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» кандидат біологічних наук.

Василишин А.В. – завідувач ДНЗ №28 м. Івано-Франківська.

Пояснювальна записка

Екологічна ситуація, яка склалась в світі, настійно вимагає швидкої перебудови мислення людства і кожної конкретної людини, формування екологічної свідомості і екологічної культури. У зв'язку з цим екологічна освіта і екологічне виховання стають новим пріоритетним напрямком педагогічної теорії і практики.

Головне завдання екологічного виховання – виховати таку особистість, щоб природа набула для неї життєво важливого значення.

Таким чином, одним з найважливіших завдань сучасної освіти є підвищення екологічної грамотності дітей, озброєння їх навичками економного, бережливого використання природних ресурсів, формування активної, гуманної позиції у ставленні до природи.

Любов людини до навколишнього середовища виховується з перших років життя дитини. Саме тому, програма гуртка «Юні екологи» розроблена для вихованців дошкільних закладів (старша група) та учнів перших класів загальноосвітньої школи і розрахована на один рік навчання. До програми входять 11 тематичних розділів, які становлять 144 години.

Мета гуртка «Юні екологи: ознайомлення дітей з навколишнім світом і наслідками його забруднення, показати можливі шляхи запобігання забруднення повітря, води, землі, формування екологічної свідомої поведінки, вміння застосовувати отримані знання та навички для аналізу та пошуку рішень екологічних проблем.

Головні завдання програми:

- дати знання про зв'язки та залежності в природі;
- формувати вміння та навички раціонального природокористування;
- формування умінь і навичок спостережень за природними об'єктами і явищами;
- формування екологічної культури особистості, шанобливого ставлення до природи.

Форми роботи: традиційні та комплексні заняття, спостереження та досліди в природі, трудова діяльність, різні види ігор.

З перших днів життя дитина починає пізнавати навколишнє середовище і активно реагує на його прояви. Протягом перших років життя у дитини формуються навички спостереження, які тісно пов'язані з допитливістю, зацікавленістю об'єктами природи, при цьому розвивається увага, пам'ять, вміння бачити взаємозв'язки в природі. Спілкування з природою сприяє проявленню таких моральних якостей, як чуйність, милосердя, доброта і справедливість. Саме в цей час дитина починає розуміти своє місце в світі, що її оточує, формується відповідальність за свої вчинки, з'являються бажання охороняти і піклуватися про рідну природу.

Для засвоєння навчального матеріалу передбачено проведення теоретичних та практичних занять. Теоретичне навчання тісно поєднується з практикою, оскільки навчально-виховні завдання вирішуються головним чином у процесі практичних робіт. Тому практичні заняття слід проводити як в кабінеті, так і безпосередньо на природі.

Дуже важливо для дітей такого віку вважаються проведення занять у формі гри, екскурсії, спостережень, практичної роботи. Це дає засвоїти учбовий матеріал зацікавлено, перетворити навчання на улюблене заняття, викликати бажання знати більше, вміти краще.

Отже, теоретичні заняття бажано проводити як бесіди, з обов'язковим використанням ігрових методів та технічних засобів. Практичні заняття слід проводити у вигляді ігор – конкурсів, змагань. Екскурсії – у вигляді прогулянок по території навчально-виховного закладу.

Під час прогулянок, діти знайомляться з об'єктами природи, що їх оточують, та звертають увагу на зміни, що відбуваються з ними продовж року.

Для заохочення дітей проводяться виставки робіт, малюнків.

	Назва розділу	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Разом
1.	Вступ	2		2
2.	Сезонні зміни в природі восени	10	4	14
3.	Нежива і жива природа	10	2	12
4.	Повітря	16	8	24
5.	Фенологічні явища взимку	10	10	20
6.	Вода	10	14	24
7.	Фенологічні спостереження навесні	8	4	12
8.	Шумові забруднення	8	2	10
9.	Погода	8	2	10
10.	Ґрунт	6	4	10
11.	Літо, літечко	4	2	6
	Всього	92	52	144

ПРОГРАМА (початковий рівень)

1. ВСТУП (2 год.)

Ознайомлення з планом гуртка. Правила поведінки в природі.

2. СЕЗОННІ ЗМІНИ В ПРИРОДІ ВОСЕНИ (14 год.)

Теоретичні заняття:

Подих осені. Овочі та фрукти. Рослини восени. Як тварини до зими готуються. Дарунки осіннього лісу.

Практичні заняття:

Спостереження за впливом сезонних змін у природі на живі організми.

Збирання листя та насіння. Виготовлення осінніх композицій.

3. ЖИВА І НЕЖИВА ПРИРОДА (12 год.)

Теоретичні заняття:

Природа навколо нас. Знайомство з об'єктами неживої природи: вода, пісок. Рослина – частина живої природи. Тварини.

Практичні заняття:

Практична робота «Жива істота і забруднення довкілля».

4. ПОВІТРЯ (24 год.)

Теоретичні заняття:

Що таке кисень і вуглекислий газ. Хто дає нам кисень. Небо і його колір. Забруднення повітря. Смог і кислотні дощі. Хвороби людей. Допоможи очистити повітря.

Практичні заняття:

Властивості повітря. Догляд за рослинами в живому куточку. Експеримент: чи має повітря вагу.

5. ФЕНОЛОГІЧНІ ЯВИЩА ВЗИМКУ (20 год.)

Теоретичні заняття:

Ознаки зими. Рослини взимку. Звірі взимку. Птахи взимку. Зимовий одяг і страви. Правила поведінки взимку. Народні прикмети в Різдвяні дні.

Практичні заняття:

Виготовлення новорічних прикрас. Спостереження за сонечком, забарвленням неба. Зимові розваги. Виготовлення та розвішування годівниць. Підгодівля птахів. У білому лісі (малюнок). Висівання вівса в куточку природи.

6. ВОДА (24 год.)

Теоретичні заняття:

Вода в житті людини. Забруднення води. Я допоможу зберегти чисту воду. Ознайомлення з книжками «Життя Землі», «Море».

Практичні заняття:

Практична робота «Три стани води». Дослід «Сніг і лід». Малюнок «Чиста річка». Ліпка з пластиліну «Рибка». Жабки з паперу. Дослід «Економія води», вікторина «Забруднення води».

7. ФЕНОЛОГІЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАВЕСНІ (12 год.)

Теоретичні заняття:

Весна прийшла. Рослини весною. Первоцвіти. Хто як весну зустрічає. Дзвінка пташина пісня, що ллється з гори, з небес. Праця людей весною. У писанці весь світ.

Практичні заняття:

Виготовлення листівок на захист первоцвітів. Виготовлення Великодніх листівок.

8. ШУМОВІ ЗАБРУДНЕННЯ (10 год.)

Теоретичні заняття:

Що таке шум. Шум та здоров'я. Шум на роботі. Захист слуху. Шум від транспортних засобів.

Практичні заняття:

Малюнок «Шум у мене вдома».

9. ПОГОДА (10 год.)

Теоретичні заняття:

Передбачення погоди. Сам собі метеоролог. Вітер. Хмари. Грім гуркотить.

Практичні заняття:

Спостереження за погодою у дворі.

10. ГРУНТ (10 год.)

Теоретичні заняття:

Поняття про ґрунт. Що забруднює ґрунт. Зупини забруднення ґрунту.

Практичні заняття:

Практична робота «Давай дослідимо ґрунт». Перекопування й розпушування землі на городі і в квітнику, висівання насіння.

11. ЛІТО, ЛІТЕЧКО (6 год.)

Теоретичні заняття:

Літо настало. Правила поведінки в літній період.

Практичні заняття:

Екскурсія в парк.

Основні вимоги до знань і вмінь

Учні повинні мати уявлення про:

- науку, яка вивчає вплив навколишнього середовища на живі організми і живих організмів та навколишнє середовище;
- розуміти взаємозв'язки (живе – неживе, рослини – тварини, жива природа – людина);
- вплив погоди на життєдіяльність живих істот;
- шум та наслідки шумових забруднень;
- фактори забруднення навколишнього середовища та заходи щодо його збереження.

Учні повинні знати:

- правила поведінки у природі;
- роль рослин і тварин, їх значення для людини;
- поняття про погоду;
- отруйні гриби;
- представників Червоної Книги України;
- про вичерпність природних ресурсів (ґрунту, повітря, води);

Учні повинні вміти:

- проводити нескладні фенологічні спостереження та досліді;

- виявляти сезонні зміни у природі;
- виявляти взаємозв'язки в живій і неживій природі;
- розпізнавати рослин і тварин нашого краю;
- доглядати за рослинами у живому куточку.

Терміни, які повинні засвоїти діти:

Екологія, навколишнє середовище, жива і нежива природа, погода, шум, ґрунт, смог, кислотні дощі, вуглекислий газ, кисень.

Список рекомендованої літератури:

1. Громадська організація «Дитина і довкілля». Над нами небо голубое. Програма по екологічному вихованню дітей 8-12 лет. – Київ: 1997. – 16с.
2. Громадська організація «Дитина і довкілля». Шумові забруднення. Посібник з екологічного виховання для початкової школи. – К: 1997 – 25с.
3. Джуді Фрідман. Джелі Джем – захисник людей. – київ: 1992. – 16с.
4. Запорожан З. Екологія в початковій школі. Дидактичні матеріали з методикою їх використання. – Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 1999 – 198с.
5. Ігнатієва С.А., Назаренко А.А. Довкілля. – Ранок, 2008 – 14с.
6. Свечніков В. Атлас пори року. Флора і Фауна України. – Київ «Махаон Україна»: 2006. – 109с.
7. Сухар В.Л. Ознайомлення з природою та розвиток мовлення дітей дошкільного віку. – Ранок, 2008 – 79с.
8. Хитяєва Л.П. Цікаві завдання з природознавства для початкової школи. Ранок, 2008 – 159с.
9. Чубинський П. Ангели на сходах неба. – Київ: 1992. – 16с.

Рецензія

*на авторську програму гуртка «Юні екологи»
керівника гуртків Васильчишин Богданни Богданівною
Івано-франківської міської дитячої екологічної станції*

Навчальна програма складена у відповідності до нормативів з дотриманням принципів науковості, систематичності і послідовності, наступності у вивченні навчального матеріалу, за витриманою відповідно до вимог структурою.

У пояснювальній записці чітко сформульована мета та завдання гуртка, містяться окремі методичні рекомендації щодо реалізації даної програми.

Зміст навчального матеріалу містить орієнтовну сітку погодинного планування, дидактично обґрунтовану систему знань, умінь і навичок з дисципліни, яка має бути реалізована під час вивчення даної навчальної програми.

Програма містить вимоги щодо рівня і якості засвоєння змісту навчання, понятійно-термінологічного апарату програми.

Програма розрахована на 1 рік навчання, на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку і розрахована на 144 години.

Робота гуртка спланована так, щоб теоретичний матеріал поєднувався з практичними завданнями, фенологічними спостереженнями під час екскурсій. Рекомендується проведення практичних робіт, вікторин, різноманітних ігор, виставок дитячої творчості на природоохоронну роботу.

У роботі гуртка передбачається використання таких методів організації навчально-виховного процесу; розповідь, пояснення, бесіда, дослідження, практична робота.

Рекомендується використання таких форм організації роботи екологічного гуртка: самостійна, колективна, групова, парна, індивідуальна робота, екскурсія.

Форми роботи: традиційні та комплексні заняття, спостереження та досліді в природі, трудова діяльність, різні види ігор.

В цілому навчальна програма з гуртка «Юні екологи» відповідає навчально-методичним вимогам і заслуговує на впровадження у навчальний процес.

Доцент кафедри біології та екології
ДНВЗ «Прикарпатський національний
Університет ім. В. Стефаника»
кандидат біологічних наук

Буняк Віра Іванівна